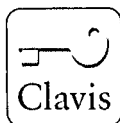

Detty Verreydt

**NIET
WELKOM**

Detty Verreydt

Niet welkom

© 2013 Clavis Uitgeverij, Hasselt – Amsterdam – New York

Omslagontwerp: Studio Clavis

Trefw.: Eerste Wereldoorlog, vluchtelingen

NUR 283/284

ISBN 978 90 448 2011 9

D/2013/4124/131

Alle rechten voorbehouden.

www.clavisbooks.com

Klaar voor de vlucht

Rik staat op straat te kijken naar de mensen die voorbijkomen.

Ze dragen bagage en duwen karren en kruiwagens vol huisraad. Een kleine jongen heeft een deken in zijn armen en het lijkt alsof hij een heel dikke buik heeft.

Dit heeft ook met de oorlog te maken, denkt Rik. Iedereen spreekt over de oorlog, alsof er niets anders meer bestaat. Rik had zich de oorlog wel anders voorgesteld, met geweren en kanonnen.

‘Onze soldaten kunnen niet mikken met hun kanonnen,’ roept een vrouw. ‘Hoe moeten zij ons vaderland verdedigen?’

Opa roept hem binnen.

‘Ik heb veel te doen,’ zegt hij. ‘Wil je me helpen?’

‘Waar gaan al die mensen naartoe?’ vraagt Rik.

‘Ze wonen dicht bij de kazerne,’ zegt opa. ‘Daar zal zeker gevochten worden. Onze soldaten staan klaar om de kazerne te verdedigen en ze moeten kunnen zien vanwaar de vijand aanvalt. Daarom breken ze daar de huizen af.’

‘Komen de Duitse soldaten ook hiernaartoe?’ vraagt Rik.

‘Maak je geen zorgen, jongen, wij wonen ver van de kazerne en ver van de stad,’ zegt opa.

Rik en opa maken samen de kelder schoon: ze halen de spinnenwebben weg en vegen de vloer.

Rik wil even op straat gaan kijken, maar opa heeft hem nodig. Samen halen ze de matras uit de logeerkamer. Ze slepen

hem over de trappen naar de kelder. Dan volgen een tafeltje, een stoel en ander huishoudgerei, en zelfs een spel kaarten.

Rik is moe.

‘Ga maar even uitrusten bij oma,’ zegt opa. ‘Ik roep je wel als ik je nodig heb.’

Oma is blij dat Rik bij haar komt zitten. Ze haalt de krant onder het kussen op haar stoel vandaan. Opa en mama verstoppen de krant voor Rik omdat ze denken dat al dat slechte nieuws hem van streek zal brengen.

‘Lees me nog eens voor uit de krant van gisteren,’ vraagt oma.

Oma heeft nooit naar school kunnen gaan omdat ze haar ouders moest helpen op de boerderij.

In juli stond er: *De Serviërs zijn een volk van bandieten. Duitsland en Oostenrijk hebben groot gelijk dat ze Servië aanvallen.*

Begin augustus waren de rollen omgedraaid. De Duitsers waren verraders en lafaards omdat ze zomaar kleine landen aanvielen.

Op 6 oktober las hij: *De vijand heeft de fortengordel doorbroken en nadert de stad. Wie zich aan de vijandelijkheden wil onttrekken, moet de stad zo snel mogelijk verlaten.*

‘Wat bedoelen ze daarmee, oma?’ vraagt Rik.

‘Als je niet wilt dat ze je overhoopschieten, maak dan dat je wegkomt,’ zegt oma.

Ze horen gestommel in de gang en oma moffelt de krant snel onder het kussen en gaat erbovenop zitten.

Rik en opa graven twee putten achter in de tuin. Oma en mama wikkelen de kopjes en schoteltjes van het mooie servies in krantenpapier. Alles wordt in een houten kist gelegd en de kist gaat de put in. Op de bodem van de andere kuil leggen ze de bronzen beeldjes die op de schoorsteenmantel staan.

Rik vraagt zich af of dat ook met de oorlog te maken heeft. De volwassenen vertellen hem niets, alsof hij een kleine jongen is die het toch niet zal begrijpen.

Telkens als Rik op straat met de vluchtelingen wil gaan praten, bedenken ze een nieuw karweitje voor hem.

Als alle klusjes opgeknapt zijn, gaan ze boterhammen eten.

‘Rik, het is tijd om te gaan slapen,’ zegt mama.

Rik fronst zijn wenkbrauwen. Dat heeft hij vast niet goed gehoord.

Mama herhaalt: ‘Rik, jongen, het is tijd om te gaan slapen.’

‘Nu al?’

Hij zit naast opa aan tafel en trekt aan het kettinkje van opa's zakhorloge. Het is pas vijf uur en Rik hoeft nooit voor halfacht naar bed.

‘Ja,’ zegt mama. ‘Eet je boterham op en ga naar boven. Het was een drukke dag en je bent vast heel moe.’

‘Ik ben niet moe, ik heb honger,’ zegt Rik.

Opa snijdt een dikke snee brood af en legt er een dubbele portie kaas op.

‘Dat heb je wel verdiend,’ zegt hij. ‘Je hebt de hele dag hard gewerkt. En nu naar bed.’

Rik staat op van tafel. Mama komt hem een nachtzoen geven.

‘Wens je ons geen welterusten?’ vraagt opa.

‘Welterusten, oma, welterusten, opa,’ mompelt Rik.

Hij kijkt in de wieg van Rosalietje. Haar hoeft hij geen welterusten te wensen. Ze is pas twee maanden oud en wordt alleen wakker om te eten.

Rik gaat naar zijn kamer op de tweede verdieping.

Hij kan de slaap niet vatten, het is nog veel te vroeg en in zijn kamer kan hij het straatlawaai horen.

Een man roept: ‘Boche, smerige boche!’ Wat zou dat betekenen?

Rik loopt naar beneden om het aan opa te vragen.

‘Boche is een scheldnaam,’ zegt opa. ‘Die man is razend op de Duitse soldaten. En nu je bed in, en laat je niet meer zien.’

Rik gaat een boek zoeken in de bibliotheek van papa. Hij heeft geen zin in brave verhaaltjes en kiest de atlas. Wat in de atlas staat, bestaat echt: het heelal en kaarten van België, Europa en de wereld. Hij trekt met zijn wijsvinger een lijn van Antwerpen naar De Panne. Vorig jaar zijn ze daar met de hele familie op vakantie geweest.

Papa was er toen nog bij, maar Rosalie was nog niet geboren. Papa is al drie maanden weg van huis. Dat is zijn schuld niet, het komt door de oorlog.

Op een nacht in augustus luidden de klokken. Een politieagent kwam op de deur kloppen bij de mannen die soldaat moesten

worden. Hij had een brief mee voor papa. Daarin stond dat papa naar het fort van Vremde moest om gewonde soldaten te verzorgen.

‘Over enkele weken ben ik weer thuis,’ had papa gezegd, maar toen Rosalietje geboren werd, was hij nog steeds niet terug.

Oom Frans is naar het fort gefietst om aan papa te vertellen dat hij vader was geworden.

‘Het is een meisje.’

‘Wat ben ik blij!’ riep papa. ‘Zij hoeft nooit soldaat te worden.’

De officier van het fort zei: ‘Proficiat, soldaat, ga morgen maar eens naar je nieuwe kindje kijken. Je mag mijn fiets lenen, maar ’s avonds moet je terug zijn.’

Rik en papa hebben die dag samen veel plezier gemaakt. Papa moest met Rosalietje naar het gemeentehuis om haar naam in het geboorteregister te laten schrijven.

Hij liep trots met zijn baby op de arm door het dorp en Rik liep net zo trots naast zijn vader. De mensen vroegen hoe het in het leger ging en papa zei dat ze nog geen Duitse soldaat gezien hadden.

‘We moeten op het fort blijven om de vijand af te schrikken,’ zei hij.

Rik mocht even papa’s uniformjasje aantrekken.

Na het avondeten fietste papa terug naar het fort.

Niet meer veilig

Buiten is het nu rustig. Rik is in slaap gevallen met de atlas in zijn handen.

Opeens hoort hij opa roepen: 'Rik, wakker worden!'

Nee, denkt Rik, dat kan niet. Het voelt alsof hij nog maar net in slaap is gevallen.

Opa is in de kamer en zoekt iets in de kleerkast. Rik doet alsof hij het niet hoort. Hij is nog veel te moe.

'Opstaan, Rik!' roept opa weer.

Rik begrijpt er niets van.

Overdag sturen ze hem naar bed en als het buiten nog pikdonker is, komen ze hem wekken. De volwassenen weten echt niet wat ze willen. Rik wel: hij komt zijn bed niet uit. Waarom zou hij?

De burgemeester heeft gezegd dat de school gesloten blijft tot de onderwijzer terug is uit het leger. Die onderwijzer is zijn papa. Rik zou het liefst vandaag weer naar school gaan.

Zijn klasgenootjes probeerden hem te troosten.

'Vind je het niet fijn dat we zo'n lange vakantie hebben?' vroeg Martijn. Rik heeft Martijn vastgegrepen en hem eens flink dooreengeschud.

Opa komt bij zijn bed staan en roept: 'Rik, ik zeg het nog één keer: sta op. Het is hier niet langer veilig, we moeten vertrekken. De anderen wachten op je. We gaan naar tante Paulien,

daar kun je rustig verder slapen. Hier zijn je kleren.'

Rik kleedt zich aan in het donker. Opa heeft zijn mooiste kleren klaargelegd. Hij draagt die 's zondags om naar de kerk te gaan of als het feest is. De familie van Rik viert graag feest. Dan komen ze samen bij tante Paulien omdat zij een grote ronde tafel heeft waar ze allemaal rond kunnen zitten. Tante Paulien is de zus van papa en oom Frans en ze woont in een dorpje boven Antwerpen. Als het daar kermis is, bakt tante Paulien kermistaart met sneeuw. Dit jaar hebben ze nog geen kermis gevierd.

Alweer die oorlog, denkt Rik.

De hele familie staat bij de voordeur op Rik te wachten. Oom Karel en tante Berta zijn met hun kar helemaal uit Antwerpen gekomen om hen op te halen en samen naar tante Paulien te gaan.

Hun dochter Alice is er ook bij. Rik en Alice spelen vaak samen in de tuin van hun grootouders en ze maken altijd veel plezier. Rik is er zeker van dat het een bijzondere dag wordt: met zijn beste pak aan en samen met zijn nichtje Alice naar tante Paulien.

Oma zit al op de kar met Rosalietje op haar schoot.

Mama gaat naast haar zitten. Ze houdt een blad papier vast maar het is te donker om het te kunnen lezen. Het is een brief van Riks vader.

'Karel, wat staat er precies in?' vraagt mama.

Oom Karel kent de brief vanbuiten.

'Alle soldaten van het Belgische leger zijn nu in de stad verzameld. Het Duitse leger komt dichterbij. Onze kanonnen staan

klaar en de Engelsen komen ons helpen. Met mij gaat alles goed. Vele lieve groeten aan mijn lieve Margriet, ons Rosalietje en onze flinke Rik en aan heel de familie. Albert.'

De ouders van Rik heten Margriet en Albert.

Oom Karel is schoenmaker bij de haven. Gisteren kwam er een soldaat dit briefje bij hem afgeven.

De soldaat zei: 'Albert kon niet zelf komen en hij vroeg me of ik het briefje wilde brengen.'

Oom Frans gaat ook mee. Oom Frans is schrijnwerker en soms maakt hij van restjes hout speelgoed voor Rik en Alice. Laatst heeft hij een bolderkar gemaakt om in de tuin te rijden en boodschappen te doen in de buurt. Voor Alice heeft hij een houten poppenwagen gemaakt, maar daar durft Rik niet mee te rijden.

'Rik, mag ik je iets vragen?' vraagt oom Frans.

'Ja, natuurlijk, oom Frans.'

Hij is de lievelingsoom van Rik.

'Oma en je mama zullen om de beurt Rosalietje dragen. Wil jij de kinderwagen duwen?'

'Ja, oom Frans,' zegt Rik.

Hij hoopt dat niemand van zijn klasgenoten hem ziet.

Ze zouden hem uitlachen. 'Rik is toch zo'n brave jongen! Hij gaat wandelen met zijn zusje.'

Oom Frans trekt het dekentje weg. 'Ik vergat te zeggen dat er tien kilo aardappelen in liggen.'

'Mogen die niet in de bolderkar?' vraagt Rik.

'Nee, die is niet sterk genoeg voor tien kilo aardappelen en

als we bij tante Paulien zijn, moet Rosalietje in de kinderwagen slapen.'

De bakker staat ook klaar om te vertrekken. Hij kijkt na of alle deuren en ramen goed zijn afgesloten en spijkert twee planken dwars over de deur van de bakkerij.

'Doe toch niet al die moeite,' zegt oom Karel. 'Met hun bajo-net halen de soldaten die planken er zo weer af.'

De bakker houdt op met timmeren.

'Rik, kom eens hier,' zegt hij en hij geeft de jongen twee broden. 'Die zijn voor jullie.'

Rik voelt in de zak van zijn mooie broek, maar hij vindt geen geld.

'Dat geeft niet,' zegt de bakker, 'betaal me maar als jullie terug zijn.'

Opa heeft het gehoord en zegt: 'Nee, bakker, dat kunnen we niet aannemen. Wanneer zullen we elkaar weerzien?'

'Dat maakt niets uit,' zegt de bakker, 'je krijgt ze cadeau. Ik heb genoeg brood voor mezelf en dit zijn de laatste twee. Nu is alle bloem op en de oven is koud. Als jullie de broden niet aannemen, zullen de Duitse soldaten ze opeten. Als ze honger hebben, moeten ze maar brood vragen aan hun keizer.'

Oom Frans legt de broden boven op de aardappelen. Rik moet hard duwen om de kinderwagen in beweging te krijgen, maar als die eenmaal rijdt, valt het wel mee.

'Karel, hoe is het bij jullie in de stad?' vraagt oom Frans. 'Ik wil-